

ROYALTIES IN OOSTENDE : 1851-1860

door Ivan VAN HYFTE

In mijn Plate-artikel 1987-305 alludeerde ik op de wenselijkheid ooit eens nader in te gaan op de vele "gekroonde" hoofden die vóór de Eerste Wereldoorlog onze stad met een bezoek hebben vereerd. De "Koningin der Badsteden" is een al te gemakkelijk cliché als dit niet met namen wordt onderbouwd.

Voor zover ik weet, is dit nog niet systematisch gebeurd. Weinig zin vol ? Niet relevant ? Tijdverlies ? ...Gedreven door een menselijke inventarisatiedrang heb ik, bij wijze van proef en bewust van nooit volledig te kunnen zijn, een decennium aangepakt (1) toen Oostende nog niet echt die exclusieve neo-barokke badplaats was met kosmopolitische allures. Er was weliswaar al een gunstige verkeersinfrastructuur (boot Engeland/spoorwegverbinding Brussel) maar de grote stedenbouwkundige realisaties kwamen er pas na de 2e helft van de 19e eeuw. En al kwam Leopold I vrijwel ieder jaar met de familie naar Oostende, toch moest men in die vijftiger jaren nog steeds over een vuile stadsgracht om te kunnen baden.

Daarom is tegen deze achtergrond het fenomenaal aantal verblijfstoeristen, zowel de oude adel als de nieuwe elite, des te markanter. Vooral de opvallende aanwezigheid vaneersterangs adellijke figuren wekt verbazing. Tot in Parijs waar het plaatselijk weekblad "L'illustration" op 1 september 1849 schrijft ; "...Ostende c'est la Prusse, la Suisse, la Westfalie, la Saxe, l'Angleterre, la Russie, la Hollande...". Een stelling die ik met namen zal staven. De vele baronnen, ridders, burggraven, markiezen, hertogen, graven en andere excellenties die er geweest zijn laat ik dan nog achterwege. Enkel wie vóór zijn naam S.A., S.A.R(oyale) of S.A.I(mpériale) staan heeft, komt in aanmerking. Mijn bronnen zijn eerder schaars : de Feuille d'Ostende, la Flandre Maritime en een paar La Gazette Rose d'Ostende met hun "Liste des Etrangers" die alle niet vrij zijn van slordigheden (eigennamen ??) en daarenboven (wat ze zelf toegeven) onvolledig. Verder beperk ik me tot het badseizoen (1 juni tot 31 oktober) en sla alle "koninklijke" passanten op doortocht naar Engeland en even verblijven in Oostende, over.

Nog even dit. De nummers bij Hunne Hoogheden zijn als volgt te lezen : 1 = aankomst (=A) of datum die de Liste opgeeft van verblijf (=V); 2 = De residentie; 3 = Eventuele bijzonderheden

* * *

1851 Jacobus HAMERS' paviljoen op de zeedijk gaat zienderogen achteruit. De upper class komt er niet meer voor warme zeebaden. De elite tafelt voortaan rijkelijk à la carte in de chique Cercle du Phare. De gelijkvloerse kolonnades en minarettoentjes zijn om te paraderen een meer geschikt decor dan het volkse Pavillon des Bains. The place to be is de eerste verdieping ; daar kunnen salonfähig de "fleur de l'aristocratie européenne" bijna alles bediend krijgen.

* De prinsen Charles-Marie Joseph en Leonard-Balthazar van Aremborg (Brussel)

1. 17 augustus 1851 (L)
2. Hotel Marion

- * Prins Georg Ribesco (Wenen)
  1. 28 augustus 1851 (L)
  2. Capucijnenstraat 31
- * Prins Louis Zu Lain Wittgenstein (Hohenstein)
  1. 31 augustus 1851 (L)
  2. Hotel Fontaine
- * Prins Carl Zu Salm (Sayn ?) Horstmar (Varlach)
  1. 31 augustus 1851 (L)
  2. Hotel Fontaine
- * Prins Narischkin (Sint Petersburg)
  1. 11 september 1851 (L)
  2. Hotel de Berlin
- * Prins Jablonowski (Krakov)
  1. 14 september 1851 (L)
  2. Hotel Royal
- * De prinsen Adolf en Ferdinand von Wittgenstein
  1. 14 september 1851 (L)
  2. Hotel Fontaine

1853 Nergens vinden de toeristen de oesters lekkerder dan in het Pavillon Musin. August laat er de marines zien van zijn broer-kunstschilder aan de "étrangers" die, vóór ze de Kanonnendijk en de Jeneverbrug opwandelen naar het Westerstaketsel, van een biertje genieten.

In het één jaar oude houten Kursaal hangen allerlei Europese wapenschilden. Russische, Balkanese en andere Donau-monarchen geven er elkaar overdag en 's avonds rendez-vous. Op bals, concerten en dansavonden vergaapt men zich aan Sissi-figuren...

- * Groothertogin Maria van Rusland
  1. 9 juli 1853 (A)
  2. Hotel des Bains
  3. Als weduwe van de hertog van Leuchtenberg was ze vergezeld van haar kinderen en een suite van meer dan 40 personen.
- * Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Pruisen
  1. 23 juli 1853 (A)
  2. Hotel d'Allemagne
  3. - Reist onder de naam "graaf von Lingen"
    - Komt speciaal naar Oostende "pour y prendre les bains"
- * Prinses Kisynsky (Hongarije)
  1. 28 juli 1853 (L)
  2. Hotel d'Allemagne
  3. Speciale vermelding "propriétaire"

- * Prins Adelbert van Pruisen
  1. 15 augustus 1853 (L)
  2. Hotel du Grand Café
- * Prins De Rocca
  1. 18 augustus 1853 (L)
  2. Hotel de la Couronne
- * Prinses Koraly (Pesth/Hongarije)
  1. 8 september 1853 (L)
  2. Hotel du Grand Café
- * Prins Nicolas Bibesko (Turkije)
  1. 15 september 1853 (L)
  2. Capucijnenstraat 31
- * Prins Galitzin (Rusland)
  1. 26 september 1853 (L)
  2. Hotel des Bains

1854 De zondagse trains de plaisir brengen massa's dagjesmensen naar zee. Duitsers en Russen daarentegen blijven niet zelden een maand of zelfs meer. Ze flaneren in het nieuwe Leopoldpark of ontmoeten elkaar in ontspanningscentra zoals het Casino, de Cercle Littéraire, het Theater of in het Prinsenspark. De Société des Bains programmeert er een Soirée Dansante, een Concert au Jardin of een Bal d'Enfants...

- * De prins van Schönbourg (wellicht Schöneberg)
  1. 20 juli 1854 (L)
  2. Cour Impériale de Russie
  3. Was adjudant van de koning van Saksen
- * Prins en Prinses van Schwarzburg (Rudolstadt)
  1. 23 juli 1854 (L)
  2. Hotel d'Allemagne
  3. Een ander prinselijke telg uit de familie logeert in Hotel Fontaine
- * Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Pruisen
  1. 23 juli 1854 (L)
  2. Wapenplein 14 A
- * Prins Barclay de Toly (Rusland)
  1. 27 juli 1854 (L)
  2. Kapellestraat 2
- * Prins Georg van Pruisen
  1. 24 augustus 1854 (L)
  2. Rocher de Cancale

* Prinses Kotschoubey (Sint Petersburg)

1. 27 augustus 1854 (L)
2. Hotel Mertian

* Prins en Prinses Belosselsky (Sint Petersburg)

1. 27 augustus 1854 (L)
2. Hotel Mertian

* Prins Radziwill (Maagdenburg)

1. 31 augustus 1854 (L)
2. Hotel d'Allemagne

* Zijn Majesteit don Pedro V, koning van Portugal

1. 3 september 1854 (A)
2. Hotel des Bains
3. Tijdens zijn kort verblijf (tot 6 sep) heeft hij speciaal het Kursaal en de Cercle du Phare bezocht

* De hertog van Holstein-Glucksburg

1. 14 september 1854 (L)
2. Wapenplein 14 A
3. Een naamgenoot van hem logeert terzelfdertijd in Hotel Mertian

-----

1855 De Russen laten het duidelijk afweten, dit jaar. De Portugeze koning don Pedro V niet, net als de Duitsers. Met de "Duchesse de Brabant" maken ze graag zuurstof-rijke zeetochtjes. Sommigen nemen "Bains de mer", anderen dan weer "bains d'air"... Schitterend nazomertje, die van '55. "On se baigne encore comme au mois d'aout" (23-9). Euforische geluiden in de pers : Scheveningen visgeur ! Le Havre kiezelsteen ! Dieppe keien. Maar Oostende...daar zijn geen woorden voor; wel meer dan 11.000 vreemdelingen !

* De prinsen Constantijn en Boguslar Czartoryski (Posen-

1. 12 augustus 1855 (L)
2. Hotel Mertian

* De Koninklijke Prins Georg van Saksen

1. 9 augustus 1855 (A)
2. Hotel d'Allemagne

* Prinses Jeanne (Warschau)

1. 12 augustus 1855 (L)
2. Capucijnenstraat 4

* Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Pruisen

1. 30 augustus 1855 (L)
2. Sint Jozefstraat 26

* Prins Stourdza (Jassy/Roemenië)

1. 2 september 1855 (L)
2. Hotel Fontaine

* Prins Frederik Willem van Hessen en zijn prinses Anna van Pruisen

1. 6 september 1855 (L)
2. Kaaistraat 6
3. Bij hun vertrek, begin oktober, zal zijn echtgenote aan de uitbaatster van het restaurant van het Kursaal, mevr. HUNGS, een sierspeld overhandigen als teken van erkentelijkheid.

* Prins Yousouppoff (Sint Petersburg)

1. 6 september 1855 (L)
2. Hotel d'Allemagne

* Prins Frederik Willem van Pruisen

1. 9 september 1855 (L)
2. Apestraat 12

* Prins Hohenlohe (Wenen)

1. 9 september 1855 (L)
2. Hotel Mertian

* Prinses Galitzin (Wenen)

1. 13 september 1855 (L)
2. Sint Jorisstraat 9

* Prins Sopiha (Wenen)

1. 16 september 1855 (L)
2. Capucijnenstraat 4

* Prins Karel van Hessen (Darmstadt)

1. 20 september 1855 (L)
2. Hotel du Lion d'Or

* Prins Trubetzkoy (Sint Petersburg)

1. 23 september 1855 (L)
2. Hotel Fontaine

* Prinses Ghyka (Jassy/Roemenië)

1. 23 september 1855 (L)
2. Hotel Mertian

1856 ' Dr. DE JUMNÉ uit Oostende publiceert een medische gids voor al wie een zeebad neemt. "Waterdokers" zien brood in de nieuwe therapie. Badhuizen en badkoetsen duiken overal op, vooral op het weststrand waar de Russische groothertogin Helena en de Pruisische prins-regent (2 trouwe Oostende-fans) regelmatig vóór hun eigen luxecabine zitten. Naar Mariakerke toe voelen Russische en Duitse naturalisten zich lekker in hun blootje. Zelfs kroonprins Wilhelm is op Oostendes eerste naaktstrand, le Paradis, te vinden...

- * De prins van Hessen-Kassel
  1. 7 juli 1856 (A)
  2. ?
  3. "...avec sa famille et une suite nombreuse, pour y passer une partie de la saison des bains..." (F.O. nr. 3929)

- * Prins Wjasenski (St Petersburg)
  1. 10 juli 1856 (L)
  2. Capucijnenstraat 15

- * De prins en de prinses van Aremborg (Brussel)
  1. 17 juli 1856 (L)
  2. Kattestraat 11

- * De prinsen von Löwenstein (Heubach)
  1. 17 juli 1856 (L)
  2. Hotel Fontaine

- * Prins Georg van Saksen
  1. 18 of 19 juli 1856
  2. Hotel d'Allemagne

- * Prins Trauttmansdorff (Wenen)
  1. 18 of 19 juli 1856
  2. In de Liste des Etrangers, F.O. nr 3940, staat hij, samen met zijn echtgenote en de prinselijke kinderen Anna, Fany, Marie en Charles vermeld op Langestraat 79

- * Prins Von Löwenstein (Monasterziska)
  1. 20 juli 1856 (L)
  2. Kapellestraat 6

- * Aartshertog Albrecht van Oostenrijk
  1. 29 juli 1856 (A)
  2. Hotel Mertian

- * De prins en de prinses van Pruisen
  1. 30 juli 1856 (A)
  2. ?
  3. "...pour passer une partie de la saison des bains..." (F.O. nr 3934)

- * De prins van Hanau (Kassel)
  1. 31 juli 1856 (L)
  2. Kapellestraat 5

- * Prins en prinses Kinsky
  1. 31 juli 1856 (L)
  2. Hotel Fontaine

- * De prinsessen van Liechtenstein (Wenen)
  1. 31 juli 1856 (L)
  2. Hotel Fontaine

* Aartshertog Albrecht van Oostenrijk

1. 29 juli 1856 (A)
2. Hotel Mertian

* Prinses Reuss-Kostritz (Leipzig)

1. 6 augustus 1856 (L)
2. Langestraat 31

* De prins en prinses von Hohenlohe-Waldenburg (Stuttgart)

1. 6 augustus 1856 (L)
2. Hotel Fontaine
3. Een andere prinselijke telg uit die familie logeerde op het Wapenplein 14 samen met prins von Hohenlohe-Oehringen. Nog een Hohenloher verbleef in Hotel Mertian

* Prins Lobkowitz (Praag)

1. 10 augustus 1856 (L)
2. Kapellestraat 22 A

* Prinses Stourza (Parijs)

1. 17 augustus 1856 (L)
2. Hotel d'Allemagne

* Prins Legnowsky (Berlijn)

1. 17 augustus 1856 (L)
2. Hotel de Flandre

* Prins en Prinses de Croy (Brussel)

1. 24 augustus 1856 (L)
2. Capucijnenstraat 3
3. Ook uit Brusse, en met dezelfde prinselijke titel logeert iemand in Hotel Mertian (F.O. nr. 3943)

* Prins Gortchakoff (Rusland)

1. 4 september 1856 (L)
2. Hotel Fontaine

---

(1) De periode 1851 tot 1860, behalve het jaar 1852 bij een totaal gebrek aan bronnen.

(wordt vervolgd)